

IMAGINEA EROILOR ÎN ERA DIGITALĂ – HAIDUCHII BABA NOVAC ȘI GRUIA LUI NOVAC

CRISTINA POPA *

Abstract: The fascinating stories of the outlaw Baba Novac and his son Gruia can be found dressed up in various versions and in digital format.

By accessing the Internet, we will come across texts (stories, ballads, legends) that help us much more easily discover, through a pertinent analysis, what are the main moral and physical features of these popular heroes. It is interesting to watch how the two historical characters become contemporaries by accessing specialized websites, and not only that, and how they can positively influence the virtual collective mind.

Thus, this information puzzle represents a real support in the current endeavor, which consists in the contemporaneous placement of information regarding the outlaws Baba Novac and Gruia Novac.

Keywords: portrait, hero, internet, contemporaneity, folklore.

Poveștile fascinante ale haiducului Baba Novac și ale fiului său, Gruia, le regăsim îmbrăcate în diverse variante și în format digital.

Prin accesarea *Internetului* vom întâlni texte (povestiri, balade, legende) care ne ajută mult mai ușor să descoperim, printr-o analiză pertinentă, care sunt principalele trăsături morale și fizice ale acestor eroi populari.

Interesant de urmărit este faptul cum cele două personaje istorice devin contemporane prin accesarea site-urilor de specialitate, și nu numai, și cum pot să influențeze pozitiv mentalul colectiv virtual. Acest puzzle de informații reprezintă un suport real în demersul actual.

De asemenea, plasarea în actualitate a informațiilor despre haiducii Baba Novac și Gruia Novac cuprinde o latură care depășește terenul clasic. Utilitatea se datorează surselor provenite din enciclopedii online, pagini web ale unor instituții publice, respectiv surselor mass-media online. Astfel, „orice tehnologie care îndeplinește funcția de producere, prelucrare și vehiculare a informației codate digital este considerată ca tehnologie digitală de comunicare”¹. Totodată, în acest domeniu digital există posibilitatea depășirii” apartenenței sociale și eliberarea de convenții și interdicții”².

---

* Drd. Scoala doctorală „Alexandru Piru”, Universitatea din Craiova, e-mail: cripopa23@gmail.com.

¹ Raluca Tudor, *Cu blogul pe glob. New Media între inventatori și gospodine*, Editura Tritonic, 2014, p. 19.

² *Ibidem*, p. 74.

Revenind la subiectul analizat, prin accesarea motorului de căutare – *Google*, în urma tastării numelor celor doi haiduci, Baba Novac și Gruia Novac, se poate constata că, într-un timp relativ scurt, se pot identifica 67.900 de rezultate. Am organizat informațiile despre cei doi eroi, având în vedere crearea unui amestec socio-cultural al războinicului haiduc, format din surse preluate din enciclopedii online, articole de presă, resurse *Youtube*, arhive de versuri online sau chiar pagini întâlnite pe rețeaua de socializare *Facebook*.

Printre primele informații sunt cele furnizate de enciclopediile online care îl descriu pe *Baba*³ (pron. *ba-ba no-vac* de la *babà* = „tată” în turcă) Novac ca fiind un luptător consecvent împotriva Imperiului Otoman și căpitanul oștii de haiduci din armata lui Mihai Viteazul. De altfel, aceeași sursă îl prezintă pe Gruia Novac ca fiind fiul cel mare al lui Baba Novac. Novăceștii au continuat luptele împotriva turcilor și tătarilor, după moartea lui Mihai Viteazul și a lui Baba Novac⁴. După cum se poate observa, *spațiul digital* nu poate decât să faciliteze această documentare care vizează cele două subiecte: Baba Novac și Gruia lui Novac. Astfel, site-ul youtube ne oferă informații complexe despre „haiducul de legendă, generalul lui Mihai Viteazul”⁵ care a fost asemănat haiducilor români Iancu Jianu și Pinte Viteazul. Potrivit acestei surse, avea un fizic impresionant, înalt, cu o forță legendară și o minte ascuțită. Datorită acestor calități fizice și morale s-a făcut remarcat, devenind cel mai bun general al domnitorului.

Tiparul celor doi eroi, întâlnit în texte populare – materiale online

Portalul online *Biblioteca Școlii gimnaziale Nr.200*⁶, din București, cuprinde balada populară Novac și corbul culeasă de Vasile Alecsandri, al cărei mesaj relevă dragostea românului pentru pământul strămoșesc. Balada publicată în culegerea *Poezii populare ale românilor* evidențiază povestea feciorului lui Baba Novac, înzestrat cu puteri neobișnuite, câștigând rapid admirația poporului: „Dar când Gruia se-ntindea/ Două funii se rupea, Numai una rămânea...”. După trei ani de închisoare este eliberat de tatăl său, alături de care luptă vitejește: „Bate tu marginile,/ Eu să bat mijloacele/ Că le știu soroacele”, semn că cei doi haiduci își dezvăluie atât iubirea reciprocă, cât și dragostea pentru glia strămoșească.

O altă sursă online, blogul de istorie- *Istории regăsite*⁷ ne oferă alte informații despre Novac, Gruia și corbul năzdrăvan, o povestire de pe vremea lui Mihai

³ Apud N. A. Constantinescu, *Dicționar Onomastic*, Editura Academiei R.P.R., 1963, p. VII (articol Wikipedia, sursă: https://ro.wikipedia.org/wiki/Baba_Novac, accesată pe 30.04.2023.

⁴ *Gruia Novac*, sursă: https://ro.wikipedia.org/wiki/Gruia_Novac, accesată pe 30.04.2023.

⁵ *Baba Novac, un haiduc de legenda*, sursă: <https://www.youtube.com/watch?v=zWRf7PtBra0>, accesată pe 01.05.2023.

⁶ Balada populară *Novac și corbul*, sursă: <https://biblioteca200.wordpress.com/2017/01/24/balada-populara-novac-si-corbul-v-alecsandri/>, accesată pe 03.05.2023.

⁷ *Istории regăsite*, sursă: <https://istoriiregasite.wordpress.com/2012/08/05/novac-gruia-si-corbul-nazdravan/>, accesată pe 03.05.2021.

Viteazul. „Fost-a cică un Novac,/ Un Novac, Baba Novac,/ Un viteaz de-al lui Mihai/ Ce sărea pe șapte cai/ De striga Stanbulul, vai!” – era vorba despre Baba Novac, care, deși împlinise șaptezeci de ani, însuflase spaimă în rândul inamicilor săi. Mihai Viteazul îl iubea ca pe-un tată, ținând cont de sfaturile lui. Acesta, potrivit aceleiași surse, avea un fecior, căruia grație devotamentului și calității de bun luptător primise gradul de căpitan. *Corbul*⁸, pe care-l întâlnim într-o serie de narațiuni, „se manifestă ca un călător grăbit, pe care nimeni nu-l poate opri din drum: el îi comunică lui Novac înfrângerea suferită de Gruia”. Acesta a avut un rol esențial în salvarea fiului lui Baba Novac, iar de atunci a rămas o pasăre ocrotită de oameni.

Mass-media alocă o serie de articole eroilor Baba și Gruia Novac, care adesea sunt prezentați în ipostaza de haiduci. Pe 26 Martie 2016, jurnalul *Adevărul* a publicat un articol care are menirea de a accentua strânsa legătură dintre Baba Novac și Mihai Viteazul. Colaborator loial al marelui domnitor, a fost prezentat de Nicolae Bălcescu ca fiind unul dintre „generalii cei mai vestiți ce au comandat armatele românești”. Informațiile relatate de jurnalista Alexandra Georgescu, în urma documentării riguroase, îl prezintă pe Baba Novac ca fiind „unul dintre cei mai puternici comandanți de haiduci” care, datorită fidelității profunde și actelor de bravura realizate, a rămas până la sfârșitul vieții alături de Mihai Viteazul. În același articol, cronicarul italian Ciro Spontoni îl descrie, detaliat, relevându-i calitățile de *soldat valoros*⁹: „Baba Novac, rănit, cu barba și părul capului arse, cu fața înnegrită de pulberea sângeroasă a bătăliei (...) își făcuse cumsecade datoria lui în ziua luptei și împlinise, totodată, și slujba unui căpitan prevăzător și a unui soldat valoros”.

Descrierea portretului celor doi haiduci nu se oprește aici, ci se îmbină cu informațiile oferite de revista online – „Flux Botoșani” care prezintă *Banda lui Gruia*¹⁰, un text popular cules din zona comunei Păltiniș: „Cum era statura lui?/ Nici prea-nalt și nici prea jos/ Cum e omul mai frumos (...) Este Gruia lui Novac”. Această legendă dezvăluie însușirile fizice și morale impresionante, similare tatălui său. Totodată, tăria de caracter și latura războinică evidențiază un tipar căruia nu-i stă în cale niciun inamic: „Foaie verde lemn uscat/ Gruia iarăși a scăpat/ Și în codru a plecat/ Pe haiduci să-i întâlnească/ Pe ciocoi să-i pedepsească/ C-așa-i legea strămoșească!”.

Despre viața lui Baba Novac sunt prezentate informații și în revista „Jurnal spiritual”¹¹. Acestui erou i se conturează, fără echivoc, portretul unui personaj

⁸ *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești*, sursă: <https://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-c.html>, accesată pe 06.05.2023.

⁹ *Cine a fost, de fapt, Baba Novac, cel care știa secretele lui Mihai Viteazul*, sursă: <https://adevarul.ro/stiri-locale/turmu-severin/cine-a-fost-de-fapt-baba-novac-cel-care-stia-1697257.html>, accesată pe 06.05.2023.

¹⁰ *Banda lui Gruia*, sursa: <http://www.fluxbotosani.ro/2014/01/banda-lui-gruia.html>, accesată pe 06.05.2023.

¹¹ *Baba Novac și Mihai Vodă*, sursă: <https://jurnalspiritual.eu/baba-novac-si-mihai-voda-oameni-si-destine/>, accesată pe 08.05.2023.

legendar, reper esențial în spațiul românesc. Din aceeași revistă aflăm că sacrificiul acestuia pentru libertate este de netăgăduit, fiind unul dintre puținii eroi cărora le-au fost dedicate balade. Novac a intrat în legendele popoarelor din Balcani, dar și din Nordul Dunării. De asemenea, în Serbia este unul dintre eroii amintiți adesea, alături de fiul său, Gruia Novac.

Baba Novac – influență pozitivă asupra mentalului colectiv

Figura eroului a fost elogiată în cel puțin 101 cântece vechi, dar și în ciclul epico-narativ al Novăceștilor. Totodată, a intrat în legendele popoarelor din Balcani, Nordul Dunării, dar și în Serbia. Numele acestuia, raportat personalității sale puternice, are interpretări multiple. Editorialul online Monden prin intermediul articolului *Viața haiducilor români de la Baba Novac până la Iancu Jianu*¹² prezintă cititorilor că Baba semnifică în română *mărețul, grozavul, minunatul*, iar Novac este de origine atât română, cât și sârbă și dezvăluie o personalitate puternică. Se pare că termenul *babau* utilizat de părinți pentru a-și constrânge copiii a derivat de la numele haiducului amintit anterior. Datorită celor doi războinici a apărut noțiunea de haiduc, reușind să evidențieze diferența dintre haiduc și tâlhar. Până atunci, numele fusese asociat celor care se ocupau cu tâlhăria. Aceștia operau adesea în zona Mehedinți, Gorj și Craiova.

Site-ul web *Istorie pe scurt*, prin intermediul articolului *Baba-Novac-bravul căpitan sârb al lui Mihai Viteazul*¹³ amintește că, în câteva cântece bătrânești, acțiunile Novăceștilor se desfășoară în Câmpia Dunării, Banat, Oltenia sau Țara Hațegului. Baba Novac și fiul său, Gruia, apar în majoritatea baladelor sârbești și sunt descriși alături de Muntele Romanja, ceea ce, conform lingvistului croat Petar Skak, ar avea legătură cu muntele etnic al megleno-românilor și istro-românilor din Bosnia. În aceeași sursă, se amintește despre Baba Novac că, în universul epic bulgar, apare adesea însoțit de alte personaje – haiduci bulgari. *Bătrânului vultur* al Balcanilor nu-i stă nimeni în cale, pe turci îi pune pe fugă, eliberând sate întregi. Acesta a fost amintit adesea în balade ca fiind un mare erou. Din acest motiv, multe așezări îi poartă numele: Baba Novac din Satu-Mare, comunele Baba din județele Alba și Mehedinți, Novac din Dolj, Novaci din Ilfov sau Gorj, Novăcești (Alba, Prahova, Satu-Mare), dar și alte sate denumite Novac sau Novăcești. În *biblioteca-digitală.ro*¹⁴ este expusă cititorilor, de către Liviu Poenaru, o revistă care prezintă *O baladă necunoscută despre Baba Novac*. Atât Gruia, cât și tatăl lui sunt

¹² *Viața haiducilor români de la Baba Novac până la Iancu Jianu*, sursă: <https://www.monden.ro/viata-haiducilor-romani-de-la-baba-novac-pana-la-iancu-jianu.html#:~:text=Se%20poate%20spune%20c%C4%83%20haiduci,rom%C3%A2nii%20erau%20C3%AEncerca%C8%9Bi%20de%20soart%C4%83>, accesată pe 10.05.2023.

¹³ *Baba Novac – bravul căpitan sârb al lui Mihai Viteazul*, sursă: <http://www.istorie-pe-scurt.ro/baba-novac-bravul-capitan-sarb-al-lui-mihai-viteazul/>, accesată pe 20.05.2023.

¹⁴ *O baladă necunoscută despre Baba Novac*, sursă: https://biblioteca-digitala.ro/reviste/Litua/dl.asp?filename=02-LITUA-studii-si-cercetari-1982-II_512.pdf, accesată pe 04.06. 2023.

prezentați ca doi războinici care urmăresc să înfăptuiască dreptatea, dând dovadă de omenie. Acești doi eroi populari sunt prezentați adesea în literatura populară, existând un vast material folcloric. Atanasie Marin-Marinescu a publicat un volum de poezii populare pe care l-a denumit *Novăceștii*. În cele 23 de balade prezintă viața novăceștilor, eroismul și latura justițiară incontestabilă. În același volum, adaugă un cântec popular despre moartea bătrânului Novac, cules de la Alion Purcaru, originar din satul Cocorova al comunei Turburea, județul Gorj: „Ehehe, pe tăicuțu-l biruiră/ Și pe Negru mi-l răpiră/ Pe taicu vor să-l omoare...”. Așa cum era de așteptat, îi sare în ajutor Gruia, fiul acestuia care-i transmite: „Vin, tăicuță, ajutoare”. Brațul voinic al lui Gruia, dar și experiența lui Baba Novac vorbesc de la sine, întrucât țin piept atacatorilor cu demnitate „Iară, moșul stă-n ușă drept/ Ca un zid le ține piept”. În plus, răzbunarea fiului este necruțătoare și nu întârzie să apară: „Pe boieri se rezecea/ Pân` la unu-i omora”. Cu toată îndârjirea lui Gruia, Novac își pierde viața, iar la sfârșitul tragic al luptătorului asistă, cu durere în suflet, întreaga omenire pentru care reprezenta apărătorul libertății. Gruia promite să-i ducă bătăliile mai departe și va reuși într-o manieră admirativă: „Tată, tată, ce-ai făcut/ Tu, cel tare, mi-ai căzut/ O, sărace, brad frumos/ Cum te dete vântul jos”. Este evident că eroul acestei balade este voinicul, viteazul care izbutește datorită calităților sale de războinic.

Potrivit articolului online *Baba-Novac, istoria unei legende*¹⁵, haiducia reprezintă o formă de luptă eficace care viza cutuma răzbunării și nădejdea de dobândire atât a libertății, cât și a independenței. Conform documentelor cronicarului Szamoskozy, viața lui Baba Novac se împarte în trei etape: copilăria și-a petrecut-o pe malul Dunării, haiducia în Balcani și o altă etapă semnificativă și-a desfășurat-o în oastea Țării Românești. Știa să scrie slavona, ceea ce înseamnă că învățase carte în mănăstirile din apropiere. În aceeași sursă, se scrie despre o apropiere îndelungată de preotul Sasca, alături de care a împărtășit multe momente, mai ales nefaste. Izvoarele vremii notează despre forța lui herculeană și forma fizică insolită, în pofida faptului că era octogenar.

Baladele populare dezvăluie că Baba Novac a devenit haiduc datorită firii sale autoritare și autonome, fiind perceput ca un bărbat care „nu scotea căciula în fața nimănu”.

Având în vedere această tipologie, va fi apreciat inclusiv de inamici, care îi vor propune să-l facă agă la Istanbul, oferindu-i opțiunea de a-și păstra credința ortodoxă. Bineînțeles că Baba Novac refuză cu vehemență și alege închisoarea, experiență din care învață să vorbească turcește și grecește. Această situație ingrată nu pare însă să dureze prea mult, întrucât evadează și își reia activitatea de haiduc: „Pe unde Novac mergea/ Așa turcii jos pica/ Cum pica vara iarba/ Când o atingi cu coasa”. Niciodată nu s-a lăsat intimidat de armata numeroasă a inamicului. Determinarea și devotamentul au fost mai presus de orice temere.

Se poate constata astfel că aria digitală reprezintă un câmp deschis care permite propagarea unui puzzle de informații care se află la un click distanță.

¹⁵ *Baba Novac, istoria unei legende*, sursă: <https://romania-misterioasa.ro/baba-novac-istoria-unei-legende/>, accesată pe 13.06.2023.

Astfel, internetul prin site-ului *Facebook*¹⁶ prezintă pe Gruia Novac și frații săi (Novăceștii) în apropierea dealurilor din jurul Craiovei. Totodată, se amintește despre baladele culese de Petre Dulfu în perioada de profesorat la Turnu Severin: „Dinspre munții Lotrului,/ Prin strâmtoarea Oltului,/ Cine se coboară-n cale,/ Către Dunăre la vale?/ Colo-n munții oltenești,/ Sus, la curți mari novăcești,/ Plimbă-mi-se prin cerdac,/ Trist, feciorul lui Novac:/ Din ochi negri lăcrămând,/ De la inimă oftând”. În Moldova, există o tradiție de Anul Nou, închinată Novăceștilor, cunoscută sub numele *Banda lui Novac*.

Informațiile perpetuate în câmpul digital, prin intermediul site-urilor, au în cuprinsul lor materiale inedite despre eroii uitați. Unul dintre aceste articole vizează tiparul războinicului *Baba-Novac, haiducul lui Mihai Viteazul*¹⁷, a cărui mamă a fost româncă, iar tatăl de origine sârbă. Articolul ne pune la curent cu prima sa misiune, care a avut loc în anul 1595, când conducea 700 de haiduci. Acesta a așteptat neînfricat oastea lui Hassan Pașa, punându-l pe fugă și luându-i toate bunurile. În urma acestei reușite, Mihai Viteazul decide să-l țină aproape, descriindu-l împăratului Rudolf drept unul dintre cei mai determinați ostași ai săi. Această luptă favorabilă poporului român a fost descrisă într-o manieră laudativă, de către George Coșbuc în balada *Pașa Hassan*.

Astfel, se poate observa că spațiul public online stochează informații care pot fi editate într-o manieră facilă, în cazul unor inadvertențe. Avantajul vădit al acestor articole este că pot fi eliminate, în cazul în care se dorește acest lucru. „Tehnologiilor de informare și comunicare li se atribuie și faptul că stau la baza unor numeroase fenomene sociale, politice și culturale. Din acest motiv, li se aduc critici severe în cazul dezbaterilor publice, iar diverși esești și polemisti nu au cuvinte destul de dure pentru a califica manevrele și manipulările pe care acestea le provoacă”¹⁸.

Din păcate, pot exista și erori în mediul digital, iar dezavantajul este că acestea se pot propaga rapid. Odată răspândită, o informație poate fi preluată în maniere diferite de cum a fost elaborată. Cu toate acestea, esența mesajului este de necontestat, în sensul că atât lui Gruia, cât și tatălui său le-au fost conturate figuri ale unor eroi naționali, demni și înzestrați cu calități rarissime. Astfel că, deși portretele acestora pot fi interpretate, pe alocuri, ca fiind subiective, nimeni nu le poate contesta abilitățile de luptători abili.

În articolul *Ziua de 5 Februarie în istoria românilor*¹⁹ se descrie moartea lui Baba Novac, vestitul haiduc și luptător consecvent împotriva Imperiului Otoman. În 1601, a fost arestat de autoritățile maghiare și judecat pentru trădare. Prin urmare, a fost ars pe rug în cetatea Clujului și tras în țepă. După câteva zile, timp

¹⁶ *Gruia Novac*, sursă: <https://www.facebook.com/665157443633072/posts/665236993625117/>, accesată pe 13.06.2023.

¹⁷ *Baba Novac, haiducul lui Mihai Viteazul*, sursă: https://dosaresecrete.ro/baba-novac-haiducul-lui-mihai-viteazul/?utm_content=cmp-true, accesată pe 14.06.2023.

¹⁸ *Apud Bernard, Miede, Informație și comunicare în căutarea logicii sociale*, traducere de Adrian Staii, Editura Polirom, Iași, p.134–135.

¹⁹ *Ziua de 5 Februarie în istoria românilor*, sursă: <https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2023/02/05/ziua-de-5-februarie-in-istoria-romanilor-3/>, accesată pe 14.06.2023.

în care a obținut victoria de la Guruslău, Mihai Viteazul s-a întors și a pus un steag în memoria bravului haiduc. Se pare că pe teritoriul dăruit lui Baba Novac de Mihai viteazul s-a dezvoltat cartierul craiovean Brazda lui Novac.

În revista online editată de Uniunea Cineaștilor din România²⁰, Ileana Perneș-Dănălache prezintă un articol dedicat filmului *Novăceștii*, un lungmetraj de desen animat, având un nucleu istoric. „La cerdacul lui Novac/ lui Novac/ Baba Novac/ care trăiește de-un veac” - aceste versuri sunt preluate din una dintre cele peste 90 de balade și aproximativ 50 de interpretări care însumează ciclul Novăceștilor. Scenariul este realizat de Mihail Opreș și Constantin Păun care au pornit de la elogiul adus lui Baba Novac de Bogdan Petriceicu Hașdeu, care afirma că „eroul baladelor de vitejie consacrate ciclului Novăceștilor este un personaj istoric, una dintre căpeteniile lui Mihai Viteazul, chiar cu numele Baba Novac”.

În același scenariu este conturat și portretul lui Gruia, care denotă o forță impenetrabilă. Acest voinic, precum tatăl său, luptă în slujba justiției imuabile și creează miracole în interacțiunea cu Imperiul Otoman.

Mărețul Baba Novac și urmașii săi apar descriși în baladă ca „voinici închivărați, oameni de stat înalt”. Spre deosebire de cum sunt conturați în balade, filmul prezentat anterior inserează și elemente fantastice care fac trimitere către lumea basmului, utilizând elemente simbolice precum *vrăjitoarea* sau *apa vie*.

Intenția echipei care a realizat acest tip de film, lungmetraj de desen animat, a fost, cu certitudine, de a evidenția tipologia haiducului brav, care caută dreptatea, indiferent de obstacolele inerente. Reacția publicului se pare că nu a întârziat să apară, acesta aplaudând emoționantele scene în care eroii se avântau în luptă.

Eroul descris a reprezentat un reper inclusiv în aria muzicală. Trupa de hip-hop *Subcarpații* a perpetuat tiparul haiducului Baba Novac, denumind unul dintre albume *Observatorul Baba Novac*²¹, publicat pe *Youtube* pe 17 Noiembrie 2019. De asemenea, pe 7 Mai 2019, trupa Phoenix lansează în spațiul online melodia *Baba Novac*²². Versurile „Zboară murgii, cai/ Sunt ai morții cai/ Despuind de spini, fraților creștini/ Fug turcii pierzând botforii/ Moarte frânge în sat/ Șapte-s cei ce fug, păstorii și Baba Novac” îl prezintă pe eroul-haiduc Baba Novac, dar și acțiunile sale care pun pe fugă turcii belicoși. Iată că și în domeniul muzical este descris ca având o personalitate invincibilă care are capacitatea de a influența benefic mentalul colectiv.

Informațiile propagate în spațiul digital, prin intermediul sursei *Youtube*, cuprind materiale despre haiducul Baba Novac. Astfel, documentarul *Misterele istoriei românilor* îl prezintă pe Baba Novac. Reportajul este realizat de George Hodorogea, având o durată de 15:13 minute și dezbate clișee din viața eroului într-un material al cărui titlu este *Un haiduc sârb*²³.

²⁰ *Novăceștii*, sursă: <http://aarc.ro/articol/novacestii>, accesată pe 14.06.2023.

²¹ *Observatorul Baba Novac*, sursă: <https://www.youtube.com/watch?v=zrG6Z9qw714>, accesată pe 14.06.2023.

²² *Baba Novac*, sursă: <https://www.youtube.com/watch?v=EqRMZaDmDhQ023>, accesată pe 14.06.2023.

²³ *Un haiduc sârb*, sursă: <https://www.youtube.com/watch?v=DG44ec-ECBs>, accesată pe 14.06.2023.

Deși figura eroului este adesea ficționalizată, maniera lui de a se răzvrăti împotriva inamicilor i-a asigurat personajului supraviețuirea, incluzând o serie de balade, al căror protagonist este, în spațiile menite culturii de masă.

Paul Enache prezintă un alt documentar *Cutremurătoarea moarte a lui Baba Novac*²⁴, un erou-haiduc căruia nu-i e teamă să moară pentru înfăptuirea dreptății. Nici în ultima clipă nu renunță la propriile valori, fiind ucis într-un mod barbar. Un alt aspect remarcat în acest material este realizarea unui conținut istoric care dezvăluie informații exacte.

Ce tipar le construiește internetul lui Baba Novac și fiului acestuia, Gruia Novac?

După cum se poate observa, spațiul public online încadrează cele două personaje în tiparul *eroului național* și, chiar dacă există și informații subiective, se pune accentul pe conturarea unei figuri a haiducului idealizat, mai ales prin intermediul genului baladesc, complexitatea textelor poziționându-i drept voinici, personaje principale în literatură și repere de netăgăduit prin răzvrătirea împotriva dușmanilor și anduranța în împlinirea actului justițiar. Ceea ce înseamnă că datorită celor doi războinici a apărut noțiunea de haiduc, aceștia reușind să demonstreze, prin faptele lor, diferența dintre erou și tâlhar.

Prin urmare, este doar o chestiune de timp până când utilizatorul internetului poate descoperi informații despre eroii populari/ haiduci, observând, într-o manieră facilă, calitățile acestora care îi deosebesc de rău-făcători.

Bibliografie

Lucrări generale, studii și articole

- Miege, Bernard, *Informație și comunicare în căutarea logicii sociale*, traducere de Adrian Stăii, Iași, Editura Polirom, p. 134–135.
- Tucă, Petronela- Luminița, *O perspectivă asupra construirii eroului*, Vol. 1, București, Editura Etnologică, 2019.
- Tudor, Raluca, *Cu blogul pe glob. New Media între inventatori și gospodine*, Editura Tritonic, 2014, p. 19.

Surse web

- Constantinescu, N. A., *Dicționar Onomastic* Editura Academiei R.P.R, 1963, p. VII, articol Wikipedia, sursă: https://ro.wikipedia.org/wiki/Baba_Novac, accesată pe 30.04.2023.
- *Gruia Novac*, sursă: https://ro.wikipedia.org/wiki/Gruia_Novac, accesată pe 30.04.2023.
- *Baba Novac, un haiduc de legenda*, sursă: <https://www.youtube.com/watch?v=zWRf7PtBra0>, accesată pe 01.05.2023.

---

²⁴ *Cutremurătoarea moarte a lui Baba Novac*, sursă: <https://www.youtube.com/watch?v=EzQZeq8A-Dw>, accesată pe 14.06.2023.

- *Balada populară Novac și corbul*, sursă: <https://biblioteca200.wordpress.com/2017/01/24/balada-populara-novac-si-corbul-v-alecsandri/>, accesată pe 03.05.2023.
- *Istории regăsite*, sursă: <https://istoriiregasite.wordpress.com/2012/08/05/novac-gruia-si-corbul-nazdravan/>, accesată pe 03.05.2021.
- *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești*, sursă: <https://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-c.html>, accesată pe 06.05.2023.
- *Cine a fost, de fapt, Baba Novac, cel care știa secretele lui Mihai Viteazul*, sursă: <https://adevarul.ro/stiri-locale/turnu-severin/cine-a-fost-de-fapt-baba-novac-cel-care-stia-1697257.html>, accesată pe 06.05.2023
- *Banda lui Gruia*, sursa: <http://www.fluxbotosani.ro/2014/01/banda-lui-gruia.html>, accesată pe 06.05.2023.
- *Baba Novac și Mihai Vodă*, sursă: <https://journalspiritual.eu/baba-novac-si-mihai-voda-oameni-si-destine/>, accesată pe 08.05.2023.
- *Viața haiducilor români de la Baba Novac până la Iancu Jianu*, sursă: <https://www.monden.ro/viata-haiducilor-romani-de-la-baba-novac-pana-la-iancu-jianu.html#:~:text=Se%20poate%20spune%20c%C4%83%20haiduci,rom%C3%A2nii%20erau%20C3%AEncerca%C8%9Bi%20de%20soart%C4%83>, accesată pe 10.05.2023.
- *Baba Novac – bravul căpitan sârb al lui Mihai Viteazul*, sursă: <http://www.istorie-pe-scurt.ro/baba-novac-bravul-capitan-sarb-al-lui-mihai-viteazul/>, accesat pe 20.05.2023.
- *Baladă necunoscută despre Baba Novac*, sursă: https://biblioteca-digitala.ro/reviste/Litua/dl.asp?filename=02-LITUA-studii-si-cercetari-1982-II_512.pdf, accesată pe 04.06.2023.
- *Baba Novac, istoria unei legende*, sursă: <https://romania-misterioasa.ro/baba-novac-istoria-unei-legende/>, accesată pe 13.06.2023.
- *Gruia Novac*, sursă: <https://www.facebook.com/665157443633072/posts/665236993625117/>, accesată pe 13.06.2023.
- *Baba Novac, haiducul lui Mihai Viteazul*, sursă: https://dosaresecrete.ro/baba-novac-haiducul-lui-mihai-viteazul/?utm_content=cmp-true, accesată pe 14.06.2023.
- *Ziua de 5 Februarie în istoria românilor*, sursă: <https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2023/02/05/ziua-de-5-februarie-in-istoria-romanilor-3/>, accesată pe 14.06.2023.
- *Novăceștii*, sursă: <http://aarc.ro/articol/novacestii>, accesată pe 14.06.2023.
- *Observatorul Baba Novac*, sursă: <https://www.youtube.com/watch?v=EqRMZaDmDhQ023>, accesată pe 14.06.2023.
- *Un haiduc sârb*, sursă: <https://www.youtube.com/watch?v=EzQZeq8A-Dw>, accesată pe 14.06.2023.
- *Cutremurătoarea moarte a lui Baba Novac*, sursă: <https://www.youtube.com/watch?v=EzQZeq8A-Dw>, accesată pe 14.06.2023.
- *Un haiduc sârb*, sursă <https://www.youtube.com/watch?v=DG44ec-ECBs>, accesată pe 14.06.2023.

